

економічної й соціальної політики, спроможні якнайкраще задіяти всі ресурси підпорядкованої їм території для його забезпечення.

Наталія Морозюк

Одеський державний аграрний університет

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ДИНАМІКИ РІВНЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

В умовах інтеграційної стратегії України що до інкорпорування в єдиний економічний простір ЄС зростають вимоги до національної системи економічної безпеки та її складових, що мають відповідати вимогам єдиного економічного простору і забезпечувати можливість вільного переливу капіталу в зони максимальної вигідності і мінімального ризику, одночасно. У зв'язку з цим, найактуальнішою стає вимога підвищення рівня продовольчої безпеки та її якісних показників, забезпечення прозорості процесів, що мають місце при виробництві, імпорті та експорті харчової сировини та готової продукції, що пов'язано з якістю і симетричністю руху інформаційних потоків в умовах економічного росту, що супроводжується підвищенням рівня організованості продовольчого ринку, удосконалюванням його інфраструктури, підвищенням ефективності функціонування регіонів країни. Досягнення цієї вимоги буде можливим тільки в умовах посилення контролюючої та регулюючої ролі держави [1, с. 161-164].

Однією з найважливіших складових економічної безпеки будь-якої держави є продовольча безпека. Завданню забезпечення продовольчої безпеки приділяється значна увага в концепції національної безпеки нашої держави, вона є складовою державної стратегії розвитку в цілому.

Основним критерієм досягнення продовольчої безпеки є рівень власно забезпечення міста, регіону продуктами харчування та сировиною для переробної промисловості. Суть його зводиться до здатності держави задовольнити потреби населення продуктами харчування, питною водою і іншими харчовими продуктами незалежно від зовнішніх і внутрішніх погроз. При цьому їх об'єм, якість і асортимент повинні бути необхідними і достатніми для нормального фізичного і соціального розвитку особи. І як наслідок - забезпечення здоров'я і розширеного відтворення народонаселення.

Поняття «продовольча безпека» має іноземне походження, так англійський термін - "food security" переводиться подвійно: як "продовольча безпека", або як "продовольча забезпеченість". Другий варіант перекладу точніше відбиває

зміст поняття, що визначає забезпечення гарантованої фізичної й економічної доступності продуктів харчування для населення.

У цей час серед більшості закордонних експертів, що займаються проблемами національної продовольчої безпеки переважає точка зору, що конкретна держава має прагнути забезпечити рівень споживання продовольства в країні в 70 - 75 % за рахунок виробництва основних життєво важливих продуктів харчування на базі власного національного агропромислового комплексу. Основними показниками забезпечення міжнародної продовольчої безпеки вважається розмір перехідних запасів зерна у світі й рівень виробництва зерна на душу населення в середньому. Уважається стійким продовольче положення у світі і є гарантії на випадок надзвичайних обставин (стихійні лиха, неврожаї, війни й т.п.), якщо рівень перехідних запасів зерна дорівнює 17% від усього споживання за рік (що відповідає 60 дням світового споживання зерна). Падіння запасів нижче цього рівня свідчить про критичний стан світової продовольчої безпеки, тому що при цьому починається різке зростання міжнародних цін на зерно й воно стає недоступним для багатьох слаборозвинених країн. Інший показник стану продовольчої безпеки - є виробництво зерна в середньому на душу в динаміку, що характеризує тенденції розвитку світового продовольчого положення[2].

Проблема забезпечення продовольчої безпеки є надактуальною і постійно контролюється керівництвом країни. Так, щорічно, у грудні, згідно плану, що затверджено Президентом України Рада Національної безпеки та оборони (РНБО) розглядає ці питання та питання розвитку агропромислового комплексу країни [2].

Під продовольчою безпекою в дисертаційній роботі ми розумітимемо такий стан соціально-економічної системи регіону країни, при якому кожен громадянин країни має доступ до мінімального для нормального життєзабезпечення набору продуктів харчування.

Очевидно, що поняття продовольчої безпеки держави має декілька аспектів:

– фізична доступність продовольства – продукти і продовольча сировина повинні бути в наявності на території країни в кожен момент часу і в мінімально потрібному асортименті;

– економічна доступність продовольства, коли кожен громадянин повинен мати достатній рівень доходу для придбання мінімального набору продуктів харчування;

– стійкість доступу до продовольства не тільки в короткостроковій, але і в довгостроковій перспективі;

– безпека живлення, відповідно до вимог безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини [3].

У всьому світі продовольча безпека виступає основою національної безпеки і важливим напрямом розвитку аграрного сектора економіки. З урахуванням інтересів національної економічної безпеки і соціально-політичної стабільності в суспільстві продовольчий і аграрний комплекси слід рахувати стратегічно важливими галузями економіки.

Регіон складає найважливішу і визначальну частину загальної соціально-економічної системи країни, тому завдання вдосконалення методології управління продовольчою безпекою особливо актуальні для регіонального рівня. З іншого боку, будь-який регіон в масштабах країни є відносно відособленою і самостійною підсистемою, що має свою внутрішню структуру, економіку, власні цілі і інтереси у сфері господарського розвитку. Тому при формуванні ринкових відносин необхідно враховувати економічні інтереси як країни в цілому, так і окремих її регіонів.

Регіон є комплексною територіально-галузевою формою виробничої кооперації, що володіє відносною економічною відособленістю, що визначається оперативно-господарською самостійністю в процесі відтворення і має відповідні органи управління. Однією з основних ознак регіонального визначення виступає цілісність. Вона означає цілком раціональне використання природно-ресурсного потенціалу регіону, пропорційне поєднання різних галузей, формування стійких внутрішньо регіональних і міжрегіональних виробничих і технологічних зв'язків. Особливу актуальність набуває розробка продовольчих балансів регіону, як складової проекту системи моніторингу рівня продовольчої безпеки регіону, взагалі [3].

Підводячи підсумки, можна сказати що держава має найбільші можливості для вирішення проблем продовольчої безпеки, оскільки це завжди проблема макрорівня і це завдання покладається на уряд, законодавчу владу, в обов'язки яких входить забезпечення стабільності економічного розвитку, формування державних продовольчих фондів, балансу попиту і пропозиції продовольства і продовольчої сировини.

Література

1. Ляшенко О.М. Основні засоби досягнення продовольчої безпеки у регіоні / О.М. Ляшенко // Вісник Східноукраїнського державного університету. — 2000. — № 4(26). — С. 161–164.

2. Закон України "Про основи національної безпеки України" N 3200-IV (3200-15) від 15.12.2005 – Режим доступу: http://www.s-uo.com/content/zakon_ua

3. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова та ін. / за ред. В. М. Гейця. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 240 с.